

Aan de directeur Openbaar Vervoer en Spoor van Infrastructuur en Waterstaat

Datum	13 mei 2019	Behandeld door	
Uw kenmerk	IENW / BSK-2019/95247	Telefoonnummer	-----
Ons kenmerk	VT20170018-1546735203-1587		
Bijlage(n)	-		
Onderwerp	Plannen voor bestaande en nieuwe stations		

Geachte heer Aarnink,

Raad van Bestuur

Bezoekadres

Moreelsepark 3
3511 EP Utrecht

Postadres

Postbus 2038
3500 GA Utrecht

Naar aanleiding van uw brief over plannen voor bestaande en nieuwe stations, stuur ik u hierbij een duiding van de plannen die ProRail heeft voor stations nu en in de toekomst. Vanzelfsprekend blijven we steeds met u en uw medewerkers in gesprek over de verdere vormgeving van deze plannen.

Continue aandacht voor stations

Eind april presenteerde ProRail haar jaarverslag en stonden wij stil bij de prestaties en hoogtepunten van het afgelopen jaar en keken we vooruit naar de plannen voor de komende jaren. Zoals ook voorgaande jaren is media-aandacht gegenereerd bij de presentatie van dit jaarverslag. Zeker omdat 2018 een goed jaar was voor ProRail. Dat is ook zo vastgesteld tijdens de laatste aandeelhoudersvergadering. Bij de presentatie van het jaarverslag hebben wij onder meer aandacht gevraagd voor de inspanningen die ProRail samen met haar partners doet om stations toekomstbestendig te maken. De informatie in het jaarverslag, bevat geen nieuwe strategie of veranderingen aan het investeringspakket.

Verbetering bestaande stations

ProRail spant zich, samen met uw departement en andere partijen, in om de bestaande stations te verbeteren door middel van stations-vernieuwingen, programma's om de kwaliteit te verbeteren en het toepassen van innovaties. Hieronder vindt u een toelichting op onze inspanningen.

Stationsvernieuwingen

Voorbeelden van stationsvernieuwingen zijn Amsterdam Centraal, Amsterdam Zuid, Ede-Wageningen, Driebergen-Zeist, Amsterdam Amstel maar ook Schiphol en Groningen. Een aantal hiervan is onderdeel van Programma Hoogfrequent Spoorvervoer (PHS). Deze vernieuwingen worden zo mogelijk gecombineerd met wensen vanuit gemeente of provincie. Bij deze projecten worden capaciteit en kwaliteit van station en stationsomgeving geïntegreerd opgepakt. Gemeentes en provincies en regionale concessieverleners initiëren ook projecten. Een voorbeeld is Almere CS waar de floriade in 2020 plaatsvindt. Daar is een grootschalige verbouwing mogelijk door het combineren van werk en verschillende financieringsbronnen. Delft Zuid is een voorbeeld waar werk met werk gemaakt wordt. Vanuit PHS was een nieuw station daar noodzakelijk. Tegelijkertijd wilde de gemeente de stationsomgeving aanpakken met een extra tunnel onder het spoor en een upgrade van de perronkap. Door de kap van zonnepanelen te maken is een betaalbare businesscase gemaakt.

Programma's om kwaliteit te verbeteren

Buiten de geïntegreerde projecten zijn er programma's om kwaliteit en capaciteit te verbeteren. Bijvoorbeeld het programma fietsparkeren: sinds 2000 zijn er landelijk 450.000 fietsparkeervoorzieningen nieuw gebouwd en gemoderniseerd door ProRail op ruim 400 stations. De komende jaren dreigt alsnog een tekort aan het aantal fietsparkeerplekken bij stations. Daarom is het noodzakelijk dat er de komende 10 jaar nog 250.000 nieuwe voorzieningen worden bijgebouwd. Een voorbeeld van een groot fietsenstallingproject is de stalling in Eindhoven. Daar komen in totaal 10.000 plaatsen, waarvan een groot deel extra plaatsen zijn. Daarnaast zijn er programma's om stations toegankelijker te maken door het aanbrengen van liften en het creëren van gelijkvloerse instap van perron naar trein. Een voorbeeld van toegankelijkheid is bijvoorbeeld het project in Den Helder Zuid en een extra lift op Den Haag Hollands spoor. Daarnaast verbetert ProRail op verzoek van uw ministerie het stationsmeubilair en verduurzamen we bijvoorbeeld de verlichting.

Innovaties

Innovatie en vernieuwing worden stapsgewijs toegepast binnen lopende programma's en projecten. ProRail wil zoveel mogelijk energieneutraal worden. Daarom doen wij een onderzoek naar de mogelijkheden om perrondaken te voorzien van zonnecellen. U kunt daarbij denken aan het opwekken van energie op fietsoverkappingen, technische ruimtes en wachtruimtes (bijvoorbeeld zonnepanelen in folievorm). Daarnaast doen we proeven met betonreductie voor circulair bouwen. Zo zijn op het station Blerick en Ravenstein nieuwe tegels met een *cradle 2 cradle* zilver certificaat getest. In Susteren wordt een wafeltegels uitgetest (minder beton = minder CO₂). Hergebruik van materialen is toegepast op station Driebergen-Zeist. Na een testperiode worden deze innovaties ook toegepast in andere projecten, met als uitgangspunt is dat dit niet tot kostenverhogingen leidt. De projecten genoemd in bovenstaande opsomming lopen tot 2028.

Financiën

De afgelopen jaren werd er door ProRail gemiddeld zo'n 350 tot 400 miljoen euro per jaar besteed aan uitbreiding, vernieuwing, onderhoud en beheer van stations. Deze activiteiten worden gefinancierd uit de fondsen voor Beheer, Onderhoud en Vervangingen (BOV), het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) en door derden, zoals gemeenten en provincies. Hieronder vindt u een toelichting op de totstandkoming van deze bedragen:

Beheer, Onderhoud en Vervangingen

ProRail ontvangt jaarlijks een subsidie van uw ministerie voor de instandhouding van de stations. Hiervoor stelt ProRail jaarlijks een subsidieaanvraag op. In deze subsidieaanvraag vermeldt ProRail haar jaarlijkse budgetbehoefte via zogenaamde meerjarenreeksen, de 'BOV reeksen' (Beheer, Onderhoud en Vervangingen). Deze BOV-reeksen worden op dit moment herijkt. In de bestaande BOV-reeks is voor de komende 10 jaar een bedrag van € 1,6 mld gereserveerd voor Stations. Met de herijking van deze BOV-reeks voorzien we in deze periode een groei onder andere vanwege de voorziene vervanging en onderhoud van (historische) perronkappen en perronverlengingen- en verbredingen als gevolg van de reizigerstoename. Deze toename in de BOV-reeks wordt ook in zogenaamde 'deep dives' met uw ministerie besproken.

Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) en Omgevingswerken

Naast onze Beheer, Onderhoud en Vervangingen kennen we binnen stations de aanleg van stationsprojecten met financiering uit het MIRT en enkele grote programma's als Fietsparkeren en Toegankelijkheid. Ook werken we aan diverse werken voor derden zoals gemeenten en provincies, ook wel omgevingswerken genoemd. In de december-opgave 2020 van het MIRT is voor de stationsprojecten in uitvoering een bedrag gereserveerd van € 0,7 mld en voor de

omgevingswerken in uitvoering een bedrag van € 0,4 mld. Wij verwachten dat de bestaande portefeuille komende jaren verder zal groeien mede als gevolg van lopende verkenningen, zoals bijvoorbeeld het derde perron Amsterdam Zuid, en de groei in het OV.

Als wij tien jaar vooruit kijken, verwachten wij gezien bovenstaande ontwikkelingen een totaalbedrag tussen de 2,7 en 3,5 miljard in de stations te investeren om de reiziger beter te bedienen en meer reizigers te verwerken. Dit bedrag varieert afhankelijk van de voorziene groei van reizigers en de mate waarin extra middelen in de BOV-reeks ter beschikking kunnen worden gesteld. Op dit moment voorzien we een grotere vraag dan de beschikbare middelen vanuit de huidige BOV reeksen. Hierover zijn we met uw ministerie in overleg. Voor de zomer is er meer duidelijkheid over de omvang van de groei.

Plannen nieuwe stations

Regelmatig bereiken ons vragen over mogelijkheden voor nieuwe stations. Wij zijn dan ook continue in gesprek met lokale en regionale overheden over deze wensen. In deze bestuurlijke gesprekken wordt gekeken naar inpasbaarheid binnen MLT, mogelijkheden en de financiële consequenties en bijdragen van verschillende partijen. In een aantal gevallen zijn de bestuurlijke gesprekken in een vergevorderd stadium, in andere gevallen nog verkennend. Ook is in een aantal gevallen al besloten dat er geen station komt, in afstemming met lenW. Helaas is door de media-aandacht met name in een aantal Limburgse gemeenten de indruk ontstaan dat er toch een station in hun plaats zou komen. We hebben deze bestuurders gemeld te betreuren dat dit beeld is ontstaan, mede doordat het krantenartikel was gebaseerd op verouderde openbare informatie uit 2014. Om deze beeldvorming te corrigeren heeft ProRail een blog gepubliceerd en deze tekst actief gedeeld met alle betrokken partners.

Verbetering voor reizigers

U vraagt wanneer de eerste verbeteringen voor reizigers zichtbaar zijn. Daarop kan ik u melden dat dat al het geval is. We zien dit ook terug in de waardering van stations door reizigers die de afgelopen jaren is gestegen tot een gemiddelde van 7,3 waardering voor alle stations. Er vinden continue verbeteringen voor reizigers plaats. Zo zijn bij verschillende stations extra fietsvoorzieningen aangelegd. Daarnaast is een aantal stations ingrijpend vernieuwd. Bijvoorbeeld station Assen en station Eindhoven. In Eemshaven hebben we een compleet nieuw station gerealiseerd. Binnenkort vindt de uitbreiding van Maastricht Noord plaats en wordt station Lansingerland-Zoetermeer officieel geopend.

Stations en toekomstbeeld OV

Sinds 2000 zijn ongeveer 50 nieuwe stations geopend. Gezien de verwachte reizigersgroei (30% in 2030 en 40% in 2040) in het OV, de aantrekkende economie, de woningbouwopgave, de behoefte aan het ontsluiten van ontwikkellocaties, zullen lokale en regionale overheden vaker vragen om de ontwikkeling van een nieuw of aangepast station voor hun regio of gemeente. Vanzelfsprekend wordt aan de hand van de kaders van het Toekomstbeeld OV 2040 bepaald waar nieuwe stations worden gebouwd. Dat doen wij zoals gebruikelijk in overleg met uw departement.

In deze brief hebben we een zo goed mogelijk beeld geschetst van de lopende en geplande verbeteringen van de stations in Nederland. Ook hebben we aangegeven welke middelen daarvoor ter beschikking zijn gesteld en welke opgave we voor de komende jaren nog zien. We blijven graag met u en stakeholders in gesprek om hier zo goed mogelijk invulling aan te blijven geven.

Met vriendelijke groet,
namens de Raad van Bestuur,

John Voppen
COO